

EKoÜ töökoormuse küsimustik I-II astme kohtunikele

Vastuste kokkuvõte koostatud 20.01.2022.

Küsimustiku töötas välja kohtunike ühingu juhatus kollegiaalselt. Küsimustik oli anonüümne, ning võimaldas küsimustele lisada oma vastuseid lisaks küsimustikus pakutud valikvastustele. Küsimustik avanes novembri viimasel nädalal ning selle vastamise tähtaeg saabus 23.12.2021.

Küsimustikule vastas kokku 112 kohtunikku.

I Vastanute statistika

Vastajate jaotuvus kohtuastmete lõikes:

84,7% töötas esimese astme kohtus
12,6% töötas teise astme kohtus
2,7 % ei soovinud andmeid avaldada

Vastanute hulgas oli:

58,6% tsiviilasjadega tegelevaid kohtunikke
24,3% kriminaalasjadega tegelevaid kohtunikke
13,5% haldusasjadega tegelevaid kohtunikke
1,8% nii tsiviil- kui ka kriminaalasjadega tegelevaid kohtunikke
1,8% ei soovinud oma tegevusvaldkonda avaldada

Vastanute jaotuvus tööstaaži järgi:

1–3 aastat 13,5% vastanutest
3–5 aastat 11,7 %
5–10 aastat 21,8%
Üle 10 aasta 53,2%

II Vastanute suhtumine oma töösse ja töökoormusesse, motivatsioon

87,5% kohtunikest leidis, et neid motiveerib tööd tegema kõige enam töö sisu. Samuti toodi välja töötasu ja tagatised 31,3%, kolleege 27,7% ja töökeskkonda 17%.

Üksikult lisatud vastused:

Kindlustunne, et kohtusüsteemis tehtavad muudatused ja rahastamisotsused oleks läbimõeldud ja arvestaks kohtusüsteemi eri harude ja astmete eripära; kõik eelnevad kokku;

Motiveeriks positiivne tagasiside ja tunnustus ning tundmine, et nähtud vaevast on kasu;

Kohusetunne;

töö sõltumatus, aja korraldamine;

Olen kõigega väga rahul välja arvatud ülisuure töökoormusega;

kui miski tõsiselt demotiveeriks, siis ei oleks selles ametis juba 28-ndat aastat.

Kõige demotiveerivamaks peavad kohtunikud oma töös töökoormust 79,8% vastanutest; edutamise puudumist 34,9%; töötasu ja tagatise 28,4%, töökeskkonda 11,9% ning töö sisu üksnes 2,8% kohtunikest.

Üksikult lisatud vastused:

Tõhus tagasisidestamine (sh positiivsete tulemuste jagamine), coachingu programmi puudumine, mentori puudumine kohtunikule, kes ei ole enam noorkohtunik; arenguvõimaluste puudumine ja tunnustamise puudus laiemas plaanis; tagatiste puudumine; töötasu eraldi võetuna ei ole demotiveeriv; minu silmis ebaõiglasel või arusaamatul kõrgema astme kohtute ja distsiplinaarkolleegiumi lahendid (sh need, mis ei ole tehtud minuga seotud asjades); Surve lahendada asjad poliitikute poolt ette antud tähtsajal, mis ei võimalda piisaval määral süveneda; avalik maine; enesearendamise võimaluste puudumine (aja tõttu) nt artiklite kirjutamine, muu akadeemiline tegevus; Vähene kollegiaalsus. Töö on liiga menetlusgruppide keskne. Puudub arutamise, oskusteabe jagamise kultuur. Püüan omalt poolt edendada; piirangud äris ja pensioniks tagatiste puudumine; Positiivse tagasiside saamise piiratus; Menetluse poolte teadvalt edutute taotluste lahendamisele menetlusaja kulutamine; ühtse kohtupraktika puudumine II astmes; kõrge stressitase, positiivse puudumine; Praktiliselt isikliku vaba aja puudumine nii nädala sees õhtuti kui ka nädalavahetuseti. Ja seda hoolimata asjaolust, et tööpäev on tihe 9-17 ning sageli ka lõunata või lõunaga, kuidas juhtub; Pidev koormus ja asjade peale mõtlemine ka väljaspoolt tööaega;

Küsitlusest ilmneb, et kohtunikud hindasid oma igapäevast töökoormust pidevalt või enamasti ülemääraseks 70,5% vastustest. Lisaks neile hindas 24,1% vastanuist, et töökoormus on aeg-ajalt ülemäärane. Mõistlikuks pidas töökoormust vaid 3,6% küsitlusele vastanud kohtunistest.

Üksikud lisatud vastused: *See on suhteline. Kuna on olnud palju hullem kui praegu, siis praegune tundub mõistlik. Samas tavatöötajaga välja ei tule. Aeg-ajalt ülemäärane, aeg-ajalt ka liiga vähe koormatud.*

III Motivatsiooni seotus sotsiaalsete tagatistega

Tööd motiveerivatest sotsiaalsetest tagatistest peavad kohtunikud kõige olulisemaks kohtuniku eripensioni (või erireegleid kohtunike vanaduspensioni jaoks) 71,8% vastanuist. Samuti peetakse oluliseks seadusega kindlaks määratud palka 56,4%; staažitasu (mida praegu kehtestatud ei ole) 48,2%; täiendavaid puhkepäevi sõltuvalt staaži pikkusest (olemasolev tagatis) 42,7%; samuti nimetati selgeid väljavaateid karjääriks kohtusüsteemi sees 23,6% ning töötuskindlustushüvitist 12,7%.

Üksikud lisatud vastused:

karjäärivõimalused sh lähetused välismissioonidele, roteerumine teistesse ametiasutustesse; Lisapuhkusepäevad motiveeriks vaid siis, kui puhkuse ajal asjade juurdejagamine peatatakse; kõik eelnevad kokku; Sotsiaalsed tagatised ei ole üldse esmasel;

Eripension on ilmselgelt vajalik, motiveerimaks kohtunikke tegema stressirohket tööd pikki aastaid;

Lisatöö eest peaks olema lisatasu;

olemasolevad tagatised on piisavad;

tööpäeva piirmääradega arvestamine nii, nagu TLS ja ATS ette näevad;

Kohtunikul ei tohiks olla survet töötada õhtuti ja nädalavahetuseti;

Ma ei poolda eripensioni, küll aga leian, et ka neile kohtunikele, kellel eripension puudub, tuleks tagada väärikas vanaduspõlv.

Küsimusele, millised täiendavad meetmed oleksid vajalikud kohtunike edasiseks motiveerimiseks leidis enamus vastanuid, et vajalikud on täiendavad sotsiaalsed tagatised - 64,5% vastanuid; Pikaajalise töötamise eest makstavat motivatsioonitasu pooldas 61,8%; lisapuhkust 51,8% vastanuid; kohtunike edutamise regulatsiooni muutmist pidas vajalikuks 26,4% ning töökoormuse vähendamist 1,8%.

Üksikud lisatud vastused:

Organisatsioonikultuuri arendamine, inimestele tähelepanu pööramine.

Ma ei näe lisapuhkuses täiendavat motivatsiooniallikat, sest pikem puhkus tähendab lihtsalt suuremat koormust pärast seda.

Pean motivatsiooni seisukohalt kitsaskohaks piiratud edutamiseväljavaadet. Ma ei leia aga, et seda probleemi lahendaks regulatsiooni muutmine. Probleem seisneb selles, et kohti, millele edutada, on vähe ja kuna tihti on ka edutatavatel ees veel palju tööaastaid, tähendab see teiste samuti head tööd tegevate kohtunike jaoks, et nende jaoks ongi karjäärivõimalused kinni.

Taastada eripension või kuidagi võrdsustada ka sisuliselt kohtunikud, kes on ametis enne 2013. a juulit ning kohtunikud, kes on ametisse asunud pärast seda olukorras, kus kõik saavad sama palka, aga varem ametis olijad saavad lisaks ka eripensioni. Samal ajal sambad on igapähe enda võimalus täpselt sama palga pealt nagunii, et tulevikku kindlustada.

Koormuse normaliseerimine,

Olulised ei ole sotsiaalsed tagatised, vaid kohtusüsteemi mainega tegelemine.

Omavahelise koostöö edendamine spetsialiseerumisvaldkondade sees, ka kohtumajade üleselt;

Kohtunike tegevuspiirangud tuleks üle vaadata ning kaaluda, millised oleksid alternatiivid eripensioni puudumisel;

eriti edutamine;

Erinevad staaziga seonduvad hüved võiks ja peaks olema asjakohased üksnes nõ uute kohtunike puhul, kellele eripension kui oluline motivaator ei laiene. Vastasel juhul see teatav ebaõiglus süveneb veelgi.

Võimalus töötada osalise töökoormusega; võimalus tasuta puhkuseks

Justiitsministeeriumi arusaamine, et Euroopa edetabelis püsimine lühikeste menetlusaegadega ei saa lõpmatuseni tulla kohtunike ületöötamise ja tervise arvelt.

Noortele kohtunikupension tagasi

Normaalse tööaja piiridega selge arvestamine

Sammud töökoormuse normaliseerimiseks

Töökoormuse vähendamine täiendavate kohtunikukohtade loomisega

IV Töökoormuse ulatus ja koormuse suurenemise peamised põhjused

Kohtunike hinnangul on peamiseks kohtunike töökoormust mõjutavaks asjaoluks kohtuasjade keerukuse kasv – 81,3%. Sellele lisanduvad liigne kohtuasjade arv – 77,7%; kohtuasjade mahu suurenemist 74,1% vastanuist. Kaalukaks koormuse suurendajaks peetakse ka menetlusosaliste poolt esitatavate menetluskohustusdokumentide madalat kvaliteeti – 42,9% vastanuist.

Ülemäärane töökoormus on kestnud: alati kui olen kohtunik olnud 54,2% vastanuist; kuni viimase 5 aasta jooksul 19,6% vastanuist, viimase aasta jooksul 8,4% vastanuist; COVID-19 tulenevate piirangute perioodist alates 3,7% vastanuist.

Üksikud lisatud vastused:

Kiireloomuliste asjade laekumine lühikese perioodi vältel; seadusemuudatustest, kohtu- või halduspraktika muudatustest tingitud kaebuste arvu kasv;

Täpset aega, millest alates olen pidanud koormust ülemääraseks, ei oska öelda, kuid koormus on olnud ülemäärane kindlasti üle 5 aasta;

Oleneb välistest teguritest. Kõige suurema ülekoormusega perioodid on olnud a) kui kohtuniku kohad ei ole korralikult täidetud, b) kui riik korraldab midagi sellist, mis paneb isikud massiliselt kaebama (näiteks vanglas suitsetamise keelamine);

Töökoormus on peaaegu alati ülemäärane olnud. Aeg-ajalt tuleb siiski sisse ka mingi lõdvem periood. Aga see sõltub enamasti sellest, kuidas ise asja võtab;

kui menetluses on väga mahukas asi;

ka aastail 2006–2009;

Ülemäärane koormus käib periooditi, nt kui kehtestatakse mingit uued piirangud vms. Praegu on tõepoolest väga palju Covidiga seotud vaidlusi ja täiendavat koormust lisab see, et pea kõigis nendes kaebustes on ka esialgse õiguskaitse taotlus ja paljudel juhtudel peab kaebusi enne menetlusse võtmist käiguta jätma, sest need on puudustega. Koormust lisab ka see, kui tuleb järjest mitu väga keerukat asja, mille lahendamiseks kuluv aeg võtab aja teiste asjade kiireks lahendamiseks;

ilmselt täpsem määratlus on viimasel 3 aastal;

Nädala jooksul töötab kohtunik keskmiselt kirjalikke materjali läbi: kindlasti üle 500 lk 45% vastanuist; kuni 500 lk 39,4%. kuni 100 lk materjale 0 vastanut; 1,8% ei oska mahtu öelda.

Üksikult lisatud vastused:

oleneb nädalast, aga ca 500 nädalas, mõnel nädalal rohkem;

ei ole oma töökoormust kunagi selliselt hinnanud, kirjaliku materjali iseloom on väga erinev ning selle läbitöötamise koormust on keeruline ajas mõõta;

ma ei oska öelda, sest digiasju on väga palju, nende mahu hindamine on keeruline sõltub nädalast ja käsil olevatest asjadest;

Ei oska vastata, sest see on nädalate lõikes sedavõrd erinev;

ei oska öelda, paljudel materjalidel ei ole mahtu lehekülgedes, vaid on lihtsalt jooksev tekst; erinev: osadel nädalatel kuni 500 lk ja osadel nädalatel üle 500 lk;

kuni kolmsada;

oleneb ,vahest 100, vahest 3000

oleneb menetluses olevatest asjadest;

pole lugenud;

Ei saa aru, mida see tähendab – kas menetlusdokumendid, õigusaktid, õigusaktide seletuskirjad, kohtupraktika vms. Ei ole ka sellist arvestust pidanud ega oska seetõttu vastata; Kaebused on erinevad. Mõned on väga lühikesed, teised väga pikad. Mõnikord esitatakse palju lisasid, teinekord üldse mitte;

see on väga erinev, sõltuvalt parasjagu lahendamisel olevatest asjadest;

see jääb ilmselt 500–1000 vahele;

palju, aga ei ole täpselt lehekülgedes mõõdetav.

Istungitel viibib nädalas kuni 8 tundi 50% vastanuist, kuni 20 tundi 25,9% vastanuist, enam kui 20 tundi 9,9%; 8-20 tundi nädalas 3,6%; vähem kui 8 tundi nädalas 3,6%, mõned tunnid kuus 5,4%; enamasti kirjalik menetlus 1,8% vastanuist.

Üksikult lisatud vastused:

kui on suur üldmenetlus käsil, siis ka 30 ja rohkem tundi nädalas;

kolm päeva nädalas on istungid ja kaks – kolm päeva kirjutan;

sageli on istungil veedetud tundide arv üle 20;

Sõltub nädalast, võib vabalt olla nt 30 tundi, aga võib juhtuda et ka kuni 8 tundi;

Kas see on erinev ja süüteo menetluse kohtunikuna on mõnel nädalal ka enam kui 20 tundi;

Ma arvan, et isegi rohkem kui 20 tundi. Näiteks veebruaris 2021 oli planeeritud toimuma kaks erineva I astme kuriteos kriminaalasjade üldmenetluse kohtuistungit, üks eelistung, 24 ETV istungit, 3 erakorralise ettekandeistungit ja 12 asenduskaristuse kohtuistungit, so 42 asja kohtuistungit. Kui nädalas on 3 päeval üldmenetluse istungid 10-16 ja veel ETV või kokkulepped vms, siis 20 tunnist ei jagu kindlasti;

sageli on istungil veedetud tundide arv üle 20;

Mahukamate üldmenetluste korral enam kui 20 tundi nädalas (paralleelselt tuleb arutada ka nõ väiksemaid asju);

Kui on üldmenetlustega nädal, siis võib istungitel viibimine küündida üle 20 tunni (nt 3 päeva ca 6 tundi ja lisaks 2 päeval veel 2-3 tundi) erinev: võib-olla nädalas kuni 8 tundi kui on üldmenetluses otsuse koostamine ja samal nädal tegelen lihtmenetluste, sundravi asjade v. täitemenetluse asjadega ning võib olla ka kuni 20 tundi üldmenetluste menetlemisel see oleneb nädalast, sobivad mõlemad eelmised variandid (selgitus: kuni 8 ja kuni 20);

raskemal ajal (suure üldmenetluse menetlus) 20 tundi nädalas, kergemal ajal kuni 8 tundi;

Enamasti on kirjalikud menetlused, istungeid vähem, välja arvatud valvenädalal, mil võib istungitel viibitud tundide arv olla 8 tundi. Istungite osa koormusest on väike, jäädes nädalas reeglina alla 8 tunni. 2-1 päeval, kuid sõltub sellest, kas tunnistajad, eksperdid vmt;

Keskmine istung on 3-4 tundi; 2-4 istungit on kuus aga pole vahet lahendamise aja arvestuses, kas on kirjalik menetlus või suuline, summaarselt läheb enam-vähem sama aeg kokku;

Istungeid on tavaliselt 1-2 kuus ja üks istung kestab tavaliselt 1-2 tundi. Vahel on ka pikemaid istungeid. Vahel ei ole kuus ühtegi istungit, mis aga ei tähenda, et sellevõrra oleks töökoormus väiksem, sest töötada tuleb kirjalike materjalidega;

Iga nädal ei ole istungeid, kuna enamus asju saab lahendada kirjalikus menetluses;

haldusasjadele on omane kirjalike menetluste suur osakaal; istungikoormus varieerub, nt mõjutab seda valvekohtuniku ülesannete täitmine

Väljaspool kohtumaja toimuvateks menetlustoiminguteks (koos sõiduks kuluva ajaga) kulutavad kohtunikud kuus:

kuni 8 tundi 34,9%
8-16 tundi 10,4%
enam kui 3 tööpäeva kuus 2,8%
harva 11,8%
tulenevalt spetsialiseerumisest ainult vaatlustel 0,9%
vastanutest 30,3% sellised menetlustoimingud puuduvad.

Väljaspool kohtumaja, kus on kohtuniku alaline teenistukoht täidab oma tööülesandeid:

1 päeva töönädalast 10% vastanuist,
mitu päeva töönädalast 0,9%;
keskmiselt 1 korra kuus 20%;
harva 13,5%;
valvenädalal 3-4 korda 0,9%;
üle nädalal 1 päev 0,9%;
keskmiselt 2 korda kuus 0,9%;
3-4 korda kuus, aga mitte terve tööpäev 0,9%;
keskmiselt 2-3 korda kuus, aga mitte terve tööpäev 0,9% vastanuist
49,5% kohtunikest väljaspool oma alalist teenistukohta tööülesandeid ei ole.

Üksikult lisatud vastused: *Otseseid tööülesandeid väljaspool kohtumaja pole, küll aga võtavad aega eelnõude töörühmades osalemised, pressiga suhtlemine, koolitused, kohtute omavalitsusorganites osalemine jmt ülesanded, mille täitmist kohtunikelt oodatakse (kuid mida ei jagata kohtunike seas ühtlaselt).*

Valvekohtuniku ülesandeid ei ole 29,7% vastanud kohtunikest. Ülejäänud kohtunike puhul on valvete varieeruvus äärmiselt suur (väga palju anti sellele küsimusele individuaalseid vastuseid). Vastuste varieeruvusest saab teha järelduse, et valvete arv sõltub töövaldkonnast, ja spetsialiseerumisest, kuid veelgi enam kohtust ja kohtumaja suuruselt, mida väiksem on kohtumaja, seda suurem on ühele kohtunikule langev valvekohustus.

Kõige suurema valvekoormusena toodi välja 50% kalendripäevadest aastas. On kohtuid, kus lisaks oma maja valvegraafikule ollakse kord kuus valves (sh nädalavahetustel) ka mitme ülejäänud kohtumaja piirkonnas.

Enim levinud valvekorraldused:
töönädala sees kuni 8 tundi 4,8%;
1 nädala (koos nädalavahetusega) kuus 9,6 %
6-8 nädalat aastas 8,1 %

Ülemäärase töökoormuse tõttu töötab enam kui 40 tundi nädalas igal nädalal 61,3% kohtunikke; paaril nädalal kuus 26,1 %.

Üksikult lisatud vastused:

Ma ei oska niimoodi arvestada. Osa sellest on mõtte- ja analüüsitöö, mida teen vabal ajal (sest lihtsalt mõte läheb uitama). Märgin, et viimasel ajal on ka pigem probleem motivatsiooni või pihthakkamisega, mistõttu rangelt tunde ma ei oska lugeda;

Raske öelda. Osa mõtlemistööst toimub töökohast eemal olles. Igapäevane tööaeg jääb üldiselt 40t/nädal normi piiresse;

ei ole lugenud tunde;

Keeruline öelda, ei mõõda spetsiaalselt töötunde.

Nädalavahetustel ja väljaspool tavalist tööaega töötab igal nädalal 55,9% vastanud kohtunikest ning paar korda kuus 31,5% vastanuist.

Üksikult lisatud vastused:

Jah, teen, aga aluseks on perekondlikud põhjused või ka see, kui olen tööpäevadel muude tegevustega hõivatud;

korra või paar aastas;

periooditi iga nädalavahetus, enamasti 2-3 korda;

alatas väljaspool tavalist tööaega, kuid mitte kunagi enam nädalavahetustel;

Igapäevased ületunnid on tavapärane, nädalavahetustel töötamist tuleb õnneks pigem harva ette.

V Töökoormuse mõjud kohtuniku tööle, eraelule ja tervisele

Töökoormus on stressi tekitav faktor 90,1% vastanute arvates. Kõigest 6,3% vastanuist leiab, et see ei ole stressi tekitav faktor. Üksnes 3,6% kohtunikest leiab, et töökoormus ei ole mõjutanud kohtuniku võimet tööülesannetega toime tulla. Liigne töökoormus mõjutab 52,3% vastanute arvates suurel määral ning 41,4 % leiab, et mõjutab aeg-ajalt kui koormus on suurem.

Töökoormuse tõttu on ametist lahkumist kaalunud aeg-ajalt 41,3% vastanuist, sageli 9,2% (kokku 50,5% vastanuist) ning **ametist lahkumist ei ole kaalunud 45% kohtunikest.** Täpsustamata on siinkohal see, kuidas mõjutab sotsiaalsete tagatiste vähenemine, eelkõige eripensionite kaotamine vastanute kaalutlusi.

Töökoormuse mõju isiklikule elule: 49,1% vastanuist leiab, et töökoormus mõjutab kohtuniku isiklikku elu igapäevaselt, 44,5% et mõjutab aeg-ajalt. Üksnes 2,7% vastanuist leiab, et koormus ei mõjuta üldse isiklikku elu.

Küsitlustulemuste kohaselt on liigse töökoormuse otsene mõju kohtuniku isiklikule elule (ja elukvaliteedile) järgmine:

62,2% kohtunikest leiab, et neil ei ole piisavalt vaba aega perega veetmiseks;

55,9% kohtunikest leiab, et neil ei ole piisavalt vaba aega, et nädalavahetustel puhata;

45% kohtunikest leiab, et neil ei ole piisavalt vaba aega hobidega tegelemiseks;

29,7% kohtunikest leiab, et neil ei ole piisavalt aega sportimiseks;

18% kohtunikest leiab, et neil ei ole piisavalt vaba aega kultuurisündmustel osalemiseks.

Kohtunikud on kirjeldanud mõju oma sõnadega järgnevalt:

Mul ei ole aega mitte millegagi tegelemiseks peale töö.

kui mul oleks (st on olnud, lihtsalt hetkel pole) pere, siis kvaliteetaeg nende jaoks väheneks, sest õhtul kodus on vaja teha tööd, et asjad ei kuhjuks ja et tähtajad saaks järgitud

õhtul töölt koju minnes olen nii väsinud, et ei jaksa midagi ette võtta

Pikaajaline stress mõjutab inimsuhteid

Kõik variandid piisava aja puudumise kohta - pole mingit isiklikku aega.

Aja puudumine ei ole peamine. Kui töö on tehtud, siis lihtsalt ei jaksa enam muud.

Peeaaegu täiesti on ära jäänud kohtumised samas valdkonnas töötavate sõpradega - kõik on tööga üle koormatud ja töötavad hiliste õhtutundideni, ühise vaba aja leidmine on väga raske

suur töökoormus kurnab ja väsitab, töö mõtted tulevad koju kaasa

puudub aeg teadmiste täiendamiseks (keele õppimine, kohtulahendite lugemine, akadeemiline tegevus)

Nädalavahetusi kasutan sageli lahendite kirjutamiseks.

Ei saa piisavalt puhata

Stressi tekitamine, mis mõjutab vaba aja kvaliteeti

Ka korralise puhkuse olen pidanud kulutama otsuse kirjutamiseks

Olulisim on, et ei jätku aega taastumiseks, uneks. Sport ja liikumine on rekreatsiooni vältimatud osad. Praegune tööriitm laastab suuresti tervist. Kultuuri ja hobid tuleb nagunii kõrvale jätta. Neist pole üldse mõtet rääkida.

Mul ei ole peaaegu üldse aega noorkohtunikuna oma lastega tegeleda, sportida, lugeda õhtul raamatuid, vaadata telekat, käia teatris jne. Kõige rohkem kahju on lastest, kes küsivad, miks ma seda tööd teen, kas ma ei tahaks ometi midagi muud teha, kas see on seda väärt. Eriti kurb on see, et pigem nähtub trend, et kohtu esimehed peavad kohtunike veel rohkem "piitsutama", sest töö on aeglane. Mitte keegi ei tunnusta selle eest, et sa üritad ja proovid nii palju kui võimalik endast panustada.

Olen püüdnud hoida vahet töö ja isikliku elu vahel, kuid mitte alati ei saa töö mõtetest pärast tööpäeva lahti.

Puhata on keeruline, sest kogu aeg rõhub teadmine toimikuhunnikust, millega pidi juba üleeile tegelema.

tohtu väsimus takistab isikliku elu

Ei ole piisavalt aega erialaseks enesetäienduseks.

Ülemäärases koormusest põhjustatud tagajärgi tervisele kirjeldavad kohtunikud kokku võetuna järgmiselt: tekkinud on erinevad pikaajalised terviseprobleemid (eelkõige unehäired, ärevus, tähelepanu ja keskendumise probleemid, vererõhu probleemid, nimetatud on ka depressiooni ja selle pikaajalist ravi), terviseprobleemid pärsivad jõudlust, vaimne pingeline ja pidev väsimus seisund; puudub aeg oma terviseprobleemidega tegelemiseks, mis omakorda probleeme süvendab. Hirm võimalike, koormusest tulenevast pidevast kiirustamisest tekkida võivate vigade ees, olukorras, kus puudub reaalne võimalus 40h tööädala sees tööülesannetega hakkama saada.

Probleeme on eraldi kirjeldanud 43 vastajat individuaalselt.

Tööst tulenevad isikliku elu mõjutuste hulka kuulub ka asjaolu, et ligi pooled s.o 48,2% vastanud kohtunikest on oma tööülesannete tõttu sattunud isikliku (sh. vaimse või füüsilise) rünnaku ohvriks. Isikliku rünnaku puhul ei saanud mingit abi ega tuge kohtusüsteemilt 38,9% vastanuist. Mõned vastanud selgitasid, et nad ei ole osanud abi ega tuge kusagilt otsida, mõned vastasid, et nad pöördusid abi saamiseks, kuid küsimusega ei tegeletud; Abi saadi: kohtu esimehelt; kohtu juhtkonnalt (kaebuste korral); kolleegidelt; politseilt ja prokuratuurilt; istungit

häirinud isiku puhul tagati mõneks ajaks kordniku osavõtt istungist; Toodi välja ka seda, et verbaalselt on rünnatud istungisekretäri.

VI Kohtuniku võimalused oma töökoormust ise reguleerida

Vastanute arvates on kohtuniku võimalused oma tööaega ise korraldada järgmised:

Saab kõike ise korraldada 5,4% vastanuist;
Mõningal määral saab ise korraldada 35,1%
Sisuliselt ei saa 51,4% vastanuist.

Üksikult lisatud vastused:

Sõltub oskusest tööd menetlusgrupis korraldada, kohtujuristi võimekusest;

suurel määral saab ise, aga kui tulevad hagi tagamise jms kiired asjad, siis muud asjad kuhjuvad;

ei sõltu kohtunikust, sõltub prokuratuurist, politseist ja inimestest;

saab küll ise korraldada, kuid siiski palju sõltub ka menetlusosalistest, taotlused, eõk, jms;

Delegeerides osa töid juristile ja sekretärile;

ma ei saa asju valida. Spetsialiseeruda jah. Kas see ka alati aitab?;

Töökoormust ise korraldada ei saa. See tuleb ju kohtu üldise töökoormuse järgi ja tööjaotusplaani järgi. Korraldada saab tööd töögrupi sees. Põhimõtteliselt saab teha ka kolmetunniseid tööpäevi kuni vallandamiseni. Küsimus on pigem selles, et südametunnistus ei luba menetlustähtaegu liiga pikaks lasta;

korraldades ise töökoormust normi piires jääks töö senisel määral tegemata.

Küsimusele, kas kohtunik saab ise oma tööülesannete täitmise aega korraldada, vastas 14,3% et kohtunik saab kõike ise korraldada; 68.8 % leidis, et mõningal määral saab ise korraldada ja 7,1% arvas, et sisuliselt ei saa korraldada.

Üksikult lisatud vastused:

päevas on 24 tundi ja ületundide tegemine väga suurt korraldamise võimalust ei jäta;

suurel määral saab, aga mitte absoluutselt alati;

sõltub menetlusliigist, üldmenetluse puhul tuleb kooskõlastada ajad teiste protsessiosalistega;

Väikseid istungeid võib püüda koondada ühele päevale, tehes nii mõne päeva nädalas kodutööpäevaks, mil on hea rahulik otsuseid kirjutada. Kui ei õnnestu tekitada nn kirjutamise päeva, siis tuleb lihtsalt nädalavahetused või õhtupoolikud selleks ohverdada;

Enamasti saab, kuigi peab olema tavapärasel tööajal ikkagi kättesaadav ja vajadusel lahendada kiireloomulisi asju. Otsuseid võib soovi korral kirjutada ka öösel;

menetlusosalistega tuleb arvestada, aga suures osas on siiski võimalik ise korraldada;

Saab ise korraldada v.a valvenädalatel.

Milliste meetmetega saaks kohtuniku töökoormust vähendada vastasid kohtunikud:

Suurendada oluliselt kohtunike arvu ja kohtusüsteemi finantseerimist 77,7%;

Luaa töötavad blanketsed digilahendused standartsete menetlustoimingute jaoks (mida on aastaid lubatud) 44,6%;

Muuta oluliselt menetlusnorme, sealhulgas vähendada edasikaebamise võimalusi 38,4%;

Jaotada kohtuasju laiali võrdselt kõigi Eesti kohtute vahel 37,5%;

Vabastada kohtunikud õigusemõistmisega mitteseotud ülesannetest 26,8%;

Lihtsustada digitaalsete andmebaaside kasutamist kasutajamugavuse olulise tõstmise teel 17,9%;

Kasutada enam digitaalseid võimalusi 8,9%.

Üksikult lisatud ettepanekud:

Professionaalne abipersonal;

Palju saab ära teha ka töökorralduslikult, luua toetavaid menetlusgruppe, anda osa ülesandeid kantseleile (rahvusvaheline kättetoimetamine, maksekäsu puuduste määrused);

Suurendada kohtunike arvu (ei oska hinnata, kas kohtunike arvu on vaja suurendada oluliselt);

Jagada Harjust mingit konkreetset liiki asjad teistele kohtutele;

Midagi pole mõtet teha enne, kui kohtunike tegelikku töökoormust saab adekvaatselt hinnata; seadusandluse stabiilsus ja kohtupraktika;

peaks olema menetluslik hoob, kus kokkuleppe saavutamisel saab kas kogu riigilõivu tagasi ja esindajal (advokaadil) on õigus boonustasule RÕS fondist;

digitoimik peaks võimaldama dokumente sorteerida, st eraldada hageja ja kostja tõendid, praegune üksnes kronoloogiline;

Kohtusse peaks saama pöörduda vaid kvalifitseeritud (eksami läbinud) esindajad, 25% tööajast kulub sellistele esindajatele menetluse ja materiaalõiguse selgitamisele, st võitlusele saamatusega;

kohustuslik kohtueelne vaidluste lahendamise kord eriti väikeste summadega nagu sideteenus, parkimisvaidlused;

Digitaliseerimine on muutunud veelgi efektiivsemaks "teaduslikuks higi väljapressimise süsteemiks";

välistada II astmel asjade lõpplahendite tagasisaatmine I astmesse. Kui Riigikohus leiab, siis tal see võimalus lubada;

Muuta kohtupraktikat perspektiivitute kaebuste tagastamise osas (määrustega tagastamise võimaldamine);

Perspektiivituid kaebusi võiks saada ilma menetlusse võtmata tagastada. Ei ole põhjust viia kogu menetlust läbi ja kirjutada sisuliselt põhjendatud lahendust kaebuse kohta, mille osas on juba menetlusse võtmisel näha, et kaebus on ilmselgelt perspektiivitu. Kaebuste tagastamise võimalusi on põhjendamatult piiratud. Kaebuste esitamine on liiga lihtne väga mõttetutes asjades (nt mitmed vangide asjad, pahatahtlikud ja põhimõttelised kaebajad). Nt ka Covidi asjades on mõned kaebused sellised, kus subjektiivsete õiguste rikkumist on vähe põhjendatud, peamine rõhk on oma ideloogia rõhutamises;

Üle tuleks vaadata liiga tihe ennetähtaegse vabastamise kontrollimine, samuti ei peaks saatma kohtusse taotlusi, kus süüdimõistetud seda ei soovi.

Millisel määral tuleb kohtunikul tegeleda ülesannetega, mis ei ole seotud õigusemõistmisega vastasid kohtunikud:

Vähesel määral 75,2%;

Ligikaudu pool tööajast kulub sellele 8,3%

Üldse mitte 6,4%

Üksikult lisatud vastused:

Rohkem kui pool tööajast kulub sellele;

umbes kolmandik tööajast kulub sellele;

sõltub, kas kohtunik täidab ka esimehe või kohtumaja juhi ülesandeid;

kogu füüsilise isiku pankrotijärgne kohustustest vabastamise menetlus on sisuliselt sotsiaalabi osutamine. ja ka eestkoste järelevalve praegusel kujul;

veerand kuni kolmandik tööajast;

Õigusemõistmisega mitte seotud ülesannetele kuluv aeg on kõikuv. Probleem on aga see, et ülesanded, mille täitmine on kokkuvõttes vajalik, on vabatahtlikud. Nii pöörduakse ikka ja jälle inimeste poole, kes on mingis osas olnud aktiivsed, ning neile kuhjuvad erinevad kohustused - pressiga suhtlemine, koolitused, eelnõude töögruppides osalemine, samas kui on kohtunikke, kel pole lisakohustusi. Leian, et loetletud lisakohustusi oleks õige arvestada tööjaotuskavas; sotsiaaltöö ja iga allkirjastamine ei pea olema digitaalne;

sellele kulub kokku nädalas umbes tööpäev või vahel veidi vähem;

näiteks rahvusvaheline dok kättetoimetamine;

Ligikaudu kolmandik, kuid see sõltub valdkonnast, millega kohtunik tegeleb;

töögrupi poolt raamatupidamise tegemine tugikeskuse eest;

probleemid tehniliste lahendustega. Lihtsam on võtta toimik ette ja asi sisuliselt lahendada;

Tehniliste probleemidega tegelemine võtab viimasel ajal päris palju aega.

Millised on need õigusemõistmisega mitteseotud ülesanded, mida kohtunik ei peaks täitma ning vastuseks paluti ülesandeid loetleda:

Ei ole selliseid ülesandeid – 39,6%

ei oska öelda – 2,1%

KISi andmete kontroll, printimine

Erinevatele seaduseelnõudele ja VTK-dele arvamuse andmine.

rahvusvaheline kättetoimetamine, lähetuste vormistamine,

maksetega tegelemine (nt riigilõivude tagastamised)

mitmed load ja nõusolekud, alates abieluvõime tõendi puudumisest kuni järelevalveni eestkostja tegevuse üle

Riigilõivu sidumisega seonduva kontrollimine (KIS-NAP), arvete tasumine

dokumentide väljanõudmised, kirjavahetus ametiasutustega, politsei otsuste täitmisele pööramised, täitmisega seotud küsimused

abieluvõime tõendi väljastamine, pankroti, eestkoste ja pärandvara hooldaja eejärelevalve

lõpptulemusena võib ju öelda, et kohtunik mõistab ainult õigust, kuid kõik muud tegevused nt sekretäri juhendamine, KIS, menetlusosalise nõustamine jms on ju kõik seotud õigusemõistmisega

menetlusosaliste kirjadele vastamised, järelevalvemenetluste toimingud

Ei oska öelda, osa neist on kohtu/kohtusüsteemi enda hüvanguks.

pean nendeks näiteks süüdimõistetute kirjadele, taotlustele vastamine

järelevalvetoimingud eestkosteasjades ja registriasjades

dokumentide kättetoimetamise kontrollimine

dokumentide kättetoimetamise taotlused EL riikidelt, rahvusvahelised taotlused, sertifikaatide väljastamine

Hooldusõiguse asjades lepitamine

ajakirjandusega suhtlemine

pidevad probleemid digilahendustega kohtusaalides, mis häirivad, tõendamine, et tõesti ei ole piisavalt kuulda ja näha õigusemõistmiseks, enda usutavuse tõestamine IT abile. Saalide ebahühtlane kvaliteet, sh digilahendusega, kordnike passiivsus - ei kontrolli maske jm. Menetlusgrupi osas vahetamise raskused, justkui kohtunik oleks laulatatud eluaegselt sekretäri ja kohtujuristiga, kui ka koostöö ei laabu enam. Ajaliselt keeruline leida aega puhkuseks või koolituseks, nii et see ei segaks valvegraafikuid ja teiste soove puhkusteks. Pressiga suhtlemine, pressiesindaja pigem on igaks juhuks, tegelikkuses kogu lähenemine tuleb ikkagi endal välja mõelda, pressiesindaja lihtsalt ei saa sellega hakkama, sest sellist süvenemist on tal raske eeldada. Meedia ootamatud soovid-meediaga suhtlus on väga oluline, aga teeks heal meelel, kuid ajanappus on üli suur ja kõik käib sisulise töö arvelt

Raamatupidamine (FITEK, NAP jne)

nt tõlkearvete kinnitamine (mis eeldab sisulist tutvumist)

Näiteks väärteoasjades asenduskaristuste korral ei peaks kohus hakkama võlgnike taga otsima. Juba politseist peaks tulema aadress ja kontaktid, mis on kontrollitud. KIS-i andmete sisestamine on ka liigselt aega nõudev.

Kaadri volavus on suur. Sekretäri ja juristi otsimisel peaks kohtuniku sekkumisvajadus olema minimaalne, nende põhikohustused tuleks dokumenteerida ja sissejuhatus tööülesannetesse ühetaoliselt ja professionaalselt korraldada

kohtujuristidele elementaarsete teadmiste õpetamine (õigekiri, dokumendi koostamine)

eestkosteasjad, nende järelevalve, hooldusõiguse ja suhtluskorra vaidlused, kus õigusega pole mingit pistmist

Erinevat tüüpi järelevalved (kusjuures nt eestkoste järelevalvet ei arvestata koormuspunktideks), menetluses vajalike abiliste (eksperdid, nõustajad, usaldusisikud jne) leidmine ja osadel juhtudel ka õpetamine/juhendamine, KIS-i täitmine, eriti raamatupidamiskanded, personali vahetumisel selle välja õpetamine

Arvepidamine menetluskulude jms üle, asjade arvude ja menetlustähtaegade järgimine

Arvete kinnitamine, kaitsjatasu arvestus,

1)menetlusosaliste (peamiselt lapsed, eestkostetavad, aga ka vaidlevad vanemad) sotsiaalsete probleemide lahendamine; 2)seadusesätetega ettenähtud isikute (nt nõustaja, usaldusisik, aga ka pereterapeut) otsimine;)

kvaliteetsete ja modernsete töövahendite olemasolu tagamine endale ja töögrupile

mõttetud täitemenetluse otsustused, mida ei peaks tegema kohtunik, mõttetu viibimine rahvusvah õigusabi korras istungitel

igasugused pöördumised, mis ei ole seotud menetluses oleva asjaga

Kõikvõimalikud ümarlauad, kuhu soovitakse kohtunike osavõttu, arvamuste küsimused seaduseelnõude kohta, koolitused, millest etteteavitamise aeg on niivõrd lühike, et sellest osa võtta ei ole töökoormuse tõttu võimalik.

rahvusvaheline dok kättetoimetamine, eestkoste järelevalve,

NAPi täitmine, e-arved, KISi täitmise jälgimine

näiteks pressiteadete koostamine

osalemised kõikvõimalikel üldkogudel, täiskogudel ja koosolekutel.

süütegude asjades asenduskaristuste menetlemine, menetlusaluste isikute tagaotsimine ja kohtusse kutsumine paari formaalsuse pärast, mida tegelikult saaks ära teha juba kohtuväline meneltleja (sissenõudja) ja või kohtutäitur. Liiga kergekäeliselt saadetakse kõik võlgnikud kohtusse, kus ca pooled neist esimese telefonikõne peale trahvi ära maksavad.

asjadega seotud maksete raamatupidamuslik vormistamine ja maksete tegemine personali- ja IT valdkonna probleemide lahendamine

Vanade asjade aruandlus; erinevad küsimustikud; arvutikasutaja eksam jms

Töövahendite (sh kvalif abitööjõu olemasolu) tagamine, ekspertide otsimine

Menetluskulude paika panemine võiks olla sellele spetsialiseerunud ametniku pädevuses.

Digitoimikusse dokumentide üleslaadimine, NAP'ga seotud küsimused, sekretäri konkurssidel osalemine ja sekretäride väljakoolitamine, menetlusdokumentide välja printimine ja toimikusse panemine (tihtipeale sekretärid jätavad korralikult tegemata), sekretäri töö pidev kontrollimine, kas on dokumendi menetlusosalistele nähtavaks tehtud või neile kätte toimetatud, kas on kohtukutsed kätte toimetatud, kas on sekretäri poolt istungile tõlk kutsustud, kohtujuristile materjaalõiguse ja menetlusõiguse lihtsamate põhimõtete õpetamine.

Raamatupidamine

Sotsiaaltöö

kirjadele vastamine, vahetu suhtlus omavalitsustega

tõlkearvete kinnitamine

Erinevatele eenõudele seisukoha kujundamine

Muresema kas tugiteenused on saadaval siis kui neid realselt vaja on.

aeg-ajalt endiste menetlusosaliste kirjadele vastamine

Näiteks menetluskulud: süüteoalaldkonnas võiks kohtunik otsuses määrata menetluskulude üldise jaotuse, otsuse jõustumisel saaks määruse teha kohtujurist, välisriikidest saabunud õigusabitaotlused, osad täitmise seotud küsimused (nt maksegraafikute tegemine), võimalik et teatud tingimustel ka asenduskaristused

aruandlus KISis

Kokkuvõtte koostaja: Leanika Tamm